

Στοιχεία για τον αγώνα μας

Ανθρώπινη σωματεμπορία: Ένα παγκόσμιο πρόβλημα

Πορνεία. Δουλεία. Καταναγκαστική εργασία.

Συνθήκες και παγκόσμια στρατηγική

Η σωματεμπορία αποτελεί μια πολύπλευρη και, συνεπώς, σύνθετη έννοια η οποία συχνά συγχέεται με τις διάφορες μορφές της ή συναφείς έννοιες, όπως η πορνεία ή η παράνομη μετανάστευση. Τα Ηνωμένα Έθνη ορίζουν τη σωματεμπορία ως ακολούθως:

«Με τον όρο σωματεμπορία (παράνομη διακίνηση προσώπων με σκοπό τη σεξουαλική – οικονομική εκμετάλλευση) θα εννοείται η στρατολόγηση, η μεταφορά, η μετακίνηση, η εγκατάσταση ή η παραλαβή προσώπων, μέσω της απειλής ή της χρήσης βίας ή άλλων μορφών εξαναγκασμού, της απαγωγής, του δόλου, της εξαπάτησης, της κατάχρησης της δύναμης, της κατάχρησης μιας ευάλωτης ή τρωτής θέσης, της προσφοράς ή της αποδοχής οικονομικού ή άλλου οφέλους για την επίτευξη της σύμφωνης γνώμης ενός προσώπου το οποίο ασκεί έλεγχο ή εξουσία επί άλλου προσώπου για το σκοπό της εκμετάλλευσης. Η εκμετάλλευση θα περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο: την εκμετάλλευση της πορνείας των άλλων ή άλλες μορφές σεξουαλικής εκμετάλλευσης, την εξαναγκαστική εργασία ή παροχή υπηρεσιών»

Ο παραπάνω ορισμός αποσαφηνίζει τα βασικά στάδια της σωματεμπορίας: **στρατολόγηση· μεταφορά από τη χώρα προέλευσης στη χώρα προορισμού και εκμετάλλευση.**

Η σεξουαλική εκμετάλλευση ενδέχεται να αποτελεί την πιο ανησυχητική και ειδική μορφή από όλες τις μορφές της σωματεμπορίας που είναι παρούσες σε κάθε ήπειρο του κόσμου. Ωστόσο, είναι η κορυφή του παγόβουνου ενός μαζικού διεθνούς προβλήματος το οποίο περιλαμβάνει πολυάριθμες μορφές εκμετάλλευσης.

Παρότι υπάρχουν πολλές μορφές ανθρώπινης σωματεμπορίας, μπορούμε να εντοπίσουμε ένα κοινό στοιχείο: **την κακοποίηση της ενυπάρχουσας ευάλωτης κατάστασης των θυμάτων.**

Η σεξουαλική εκμετάλλευση στην Ελλάδα

Η Ελλάδα αποτελεί επιθυμητό προορισμό και χώρα-πέρασμα για τη διεξαγωγή ανθρώπινης σωματεμπορίας και, γι' αυτό, χιλιάδες άνθρωποι πέφτουν θύματα σωματεμπορίας κατά μήκος των ελληνικών συνόρων. Το είδος σωματεμπορίας που κυριαρχεί στην Ελλάδα συνίσταται στην εξώθηση του ατόμου στην πορνεία, ιδιαίτερα των γυναικών. Η σεξουαλική σωματεμπορία και η εκμετάλλευση των γυναικών σε καταναγκαστική πορνεία στην Ελλάδα είναι ένα σοβαρό ζήτημα καθώς και παραβίαση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.

Η γεωγραφική της τοποθεσία ως χώρα εισόδου στην Ευρωπαϊκή Ένωση έχει προσελκύσει πολλά εγκληματικά δίκτυα που εμπλέκονται στη σωματεμπορία. Το 2004 η ελληνική Κυβέρνηση δημιούργησε ένα σχέδιο με σκοπό την καταστολή της σωματεμπορίας. Κάποιες από τις ενέργειες αυτές περιλάμβαναν πρόληψη, δίωξη και προστασία.

Ανεξάρτητα από την ανάπτυξη πρωτοβουλιών για την καταπολέμηση της σωματεμπορίας και νόμων, η Ελλάδα έχει αποτύχει να βρει λύσεις, ώστε να αντιμετωπίσει τα προβλήματα που προκύπτουν από τη σωματεμπορία. Υπάρχει ακόμα αισθητή έλλειψη επίγνωσης του προβλήματος της εκμετάλλευσης, όπως επίσης και έλλειψη νόμων και προγραμμάτων που

καταπολεμούν τη σωματεμπορία, επιβάλλουν ποινές στους σωματέμπορες και προστατεύουν τα θύματα.

Στατιστικά στοιχεία

Τα στοιχεία που υπάρχουν σχετικά με τη σωματεμπορία δεν μπορούν να εκτιμηθούν με ακρίβεια, εξαιτίας της συγκαλυμμένης της φύσης και των περιπτώσεων που δεν έχουν ανακαλυφθεί. Ωστόσο, σε διεθνές επίπεδο, τα εκτιμώμενα νούμερα αποκαλύπτουν τον σοκαριστικό αριθμό γυναικών που πέφτουν θύματα σωματεμπορίας και εκμετάλλευσης παγκοσμίως.

Από τα 21 εκατομμύρια θύματα διακίνησης και εκμετάλλευσης, 11,4 εκατομμύρια είναι γυναίκες. Περίπου το 80% της διακίνησης αυτής αφορά τη σεξουαλική εκμετάλλευση. Αυτό σημαίνει ότι σχεδόν 6 στα 10 αναγνωρισμένα θύματα σωματεμπορίας που έχουν διασωθεί, έγιναν θύματα σεξουαλικής εκμετάλλευσης, με τις γυναίκες να συνιστούν τη συντριπτική πλειονότητα.

Η κακοποίηση και η παραμέληση στην παιδική ή εφηβική ηλικία συχνά οδηγεί τις νεαρές γυναίκες στο εμπόριο του σεξ. Δυστυχώς, οι νεαρές γυναίκες και τα παιδιά τους, συχνά πωλούνται μέσω της σωματεμπορίας για σεξουαλικούς σκοπούς διεθνώς από τα μέλη της ίδιας της οικογένειάς τους, σε μια προσπάθεια να ξεφύγουν από τη φτώχεια.

Η Διεθνής Οργάνωση Εργασίας (ILO) εκτιμούσε ήδη από το 2005 ότι το ετήσιο κέρδος από τη διακίνηση και εκμετάλλευση ανθρώπων παγκοσμίως άγγιζε τα 25 δισεκατομμύρια Ευρώ.

Παράγοντες και συνέπειες

Ένας σημαντικός αριθμός αιτιών που διευκολύνουν την αύξηση της σωματεμπορίας περιλαμβάνει κοινωνικούς, πολιτικούς και δημογραφικούς παράγοντες :

- Έλλειψη ευκαιριών για εργασία
- Διακρίσεις με βάση το φύλο και την εθνικότητα
- Η εποχή μετά τον Ψυχρό Πόλεμο, η μείωση των ελέγχων στα σύνορα και η παγκοσμιοποίηση
- Πολιτικές συγκρούσεις και διαφθορά
- Οικονομικές ανισότητες και ανέχεια

Οι σωματέμποροι, οι δουλέμποροι και άλλες οργανωμένες εγκληματικές ομάδες έχουν διευρύνει τις δραστηριότητές τους κατά μήκος των συνόρων καθώς και σε νέες περιοχές σε όλο τον κόσμο. Αυτό απορρέει ως συνέπεια της αστάθειας που προκύπτει από την παγκόσμια οικονομία και την επέκταση της μεθορίου, κάτι το οποίο δυσχεραίνει τον έλεγχο των παράνομων δραστηριοτήτων.

Η επιταχυνόμενη χρήση ειδών ταχείας επικοινωνίας, όπως το ίντερνετ, τα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης καθώς και άλλες δικτυακές τεχνολογίες, παρέχουν στους σωματέμπορες τα μέσα διασύνδεσης με πιθανά θύματα τα οποία στρατολογούν.

Το προφανές στοιχείο που διέπει όλες τις μορφές της σωματεμπορίας του σεξ, είναι η κυριαρχική θέση αυτού που ασκεί την κακοποίηση ή του αυτουργού. Τα θύματα εξαναγκάζονται σε αγχωτικές συνθήκες διαβίωσης, χωρίς να έχουν πρόσβαση σε βασικές υπηρεσίες και ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Από τη στιγμή της στρατολόγησής τους και συνεπώς της εκμετάλλευσής τους, οι μελλοντικές προοπτικές του ατόμου συχνά

χαρακτηρίζονται από λιγότερες ευκαιρίες. Για παράδειγμα, η ευκαιρία να μορφωθούν και να είναι μέρος μιας συλλογικής δραστηριότητας, εξαιτίας της κοινωνικής τους απομόνωσης.

Η σωματεμπορία και η σεξουαλική εκμετάλλευση έχουν άμεση και τραυματική επίδραση στη σωματική, πνευματική και συναισθηματική κατάσταση των θυμάτων. Πέραν του σεξουαλικού καταναγκασμού, τα θύματα υποφέρουν από συναισθηματική κακοποίηση από τους σωματέμπορες καθώς και από τους πελάτες τους. Αυτοκαταστροφικές συμπεριφορές γίνονται μέρος της αυτοεκτίμησης και αυτοεικόνας των θυμάτων, κάτι το οποίο μπορεί να οδηγήσει σε σκέψεις αυτοκτονίας.

Οι συνέπειες ενδέχεται να μην επηρεάσουν μόνο τα θύματα, αλλά και τις οικογένειές τους. Τα μέλη των οικογενειών μπορεί να απειληθούν, να βασανιστούν ή ακόμα και να θανατωθούν, αν τα θύματα αρνηθούν να συνεργαστούν με τους σωματέμπορες. Συχνά, τα θύματα βιώνοντας μετατραυματικές εμπειρίες όπως συναισθήματα φόβου, ντροπή, αδυναμίας και δικής τους υπαιτιότητας, ενδέχεται να στραφούν στα ναρκωτικά και το αλκοόλ για να μην αισθάνονται τον πόνο.

Στοχασμός κι απάντηση

Πώς βλέπουν οι γυναίκες που πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης την ταυτότητά τους σε σχέση με την εμπειρία της κακοποίησής τους; Η αναγνώριση των γυναικών που εμπλέκονται στο εμπόριο του σεξ ως θυμάτων εκμετάλλευσης μπορεί να είναι δύσκολη, εξαιτίας του φόβου τους να δείξουν την ταυτότητά τους για να αποφύγουν την τιμωρία ή ακόμα και τον θάνατο. Κάποιες γυναίκες δεν αναγνωρίζουν τον εαυτό τους ως θύμα. Γίνεται πρόβλημα ταυτότητας του «ποια είμαι;»

Τα θύματα της σωματεμπορίας του σεξ επίσης θεωρούνται πόρνες και υπάρχουν πολλοί μύθοι γύρω από αυτό. Συχνά αποκτηνώνονται, βιώνουν το στίγμα του ότι είναι «διαθέσιμες». Όταν τα νεαρά κορίτσια και οι γυναίκες μπήκαν στον κόσμο του εμπορίου του σεξ, δεν είχαν πολλές ευκαιρίες και, σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία, οι περισσότερες από αυτές δεν το διάλεξαν καν οικειοθελώς. Αντί να συμφωνούν με τη βιομηχανία του σεξ, αυτές οι γυναίκες υποτάχθηκαν στις περιορισμένες επιλογές που είχαν διαθέσιμες με σκοπό να επιβιώσουν.

Εγείρεται το ερώτημα: πώς μπορούμε να καταπολεμήσουμε το ειδικό πρόβλημα της σεξουαλικής εκμετάλλευσης; Καταρχάς, η ζήτηση ξεκινά από τους καταναλωτές. Η ποινικοποίηση της αγοράς «σεξουαλικών υπηρεσιών» βοηθά τα θύματα να αναζητήσουν βοήθεια. Η αντιμετώπιση του προβλήματος από την πλευρά της ζήτησης μπορεί να αποδομήσει το μήνυμα ότι η αγορά γυναικών για σεξ είναι κάτι το αποδεκτό. Χωρίς τη ζήτηση, δεν θα υπήρχε η προσφορά.

Επιπλέον της εκ των υστέρων παρέμβασης, η πρόληψη είναι ζωτικής σημασίας στην καταπολέμηση του προβλήματος της σωματεμπορίας. Για παράδειγμα, περισσότερες έρευνες που αναλύουν και κατανοούν καλύτερα την έκταση του προβλήματος, όπως επίσης και οι διεξαγωγές περισσότερων εκστρατειών με σκοπό την ενημέρωση. Αυτό το τελευταίο αποτελεί ένα πολύ σημαντικό μέτρο πρόληψης για να βοηθήσει τα θύματα να βρίσκονται σε μεγαλύτερη εγρήγορση και έτσι να μειωθούν οι πιθανότητες να ξεγελαστούν από τους δράστες.

Πέραν του να εμπλακεί η κοινωνία με μεγαλύτερη συνέπεια, πιο ενημερωμένους και δραστήριους πολίτες, είναι επίσης θεμελιώδης η επένδυση σε μακροπρόθεσμα προγράμματα αποκατάστασης. Αυτό θα βοηθήσει στην αναδιαμόρφωση, τη θεραπεία και την

αποκατάσταση από τη ζημιά που μπορεί να προκαλέσει μια ζωή εκμετάλλευσης. Θέλει όμως χρόνο και γι' αυτό είναι απαραίτητο να μπορέσουμε στον μέγιστο βαθμό να βγούμε με ασφάλεια και αποτελεσματικότητα από αυτήν τη θλιβερή κατάσταση. Μια μακροπρόθεσμη προσέγγιση δίνει τη δυνατότητα να ασχοληθούμε με υπηρεσίες οι οποίες θα μπορούν να παρέχουν στήριξη, ώστε να βελτιώσουν την πεποίθηση του ατόμου ότι έχει τις δυνατότητες να επιτύχει σταθερές αλλαγές στον τρόπο ζωής του. Οι επιτεύξιμοι στόχοι είναι αποτελεσματικοί να σε βοηθήσουν να προχωρήσεις. Το Κοινοτικό Σπίτι Δάμαρις το παρέχει αυτό. Παρέχει ένα πρόγραμμα, φροντίδα και υπηρεσίες που φτάνουν σε διάρκεια μέχρι και τα επτά χρόνια.